

H-2943 Bábolna, Pf.: 29.
Tel. (+36) 34/222-555, Fax: (+36) 34/568-086
e-mail: info@arablo.hu
honlap: www.arablo.hu

TENYÉSZTÉSI SZABÁLYZAT

Elnökség:

Dr. Hecker Walter
Parti Imre
Rombauer Tamás

H-2092 Budakeszi, Kálló esperes u. 14.
H-8624 Balatonszárszó Pf.: 17.
H-2943 Bábolna, Wesselényi u. 46.

Tel.: +36-23/450-159
Tel.: +36-30/934-9352
Tel.: +36- 20/936-9836

Tenyésztési Szabályzat célja

az arab vérségű lóállomány minőségi fejlesztése érdekében a fajta tenyésztői munkájának rendszerezése, amely magában foglalja a fajtaival kapcsolatos tenyésztési és nyilvántartási feladatokat.

I. rész

Arab telivér

1.1. Az arab telivér fogalma

Arab telivér az a ló, amely szerepel bármely, a World Arabian Horse Organization, továbbiakban WAHO által elfogadottnak nyilvántartott arab telivér méneskönyvben vagy nyilvántartásban.

1.2. Az arab telivér állomány nyilvántartása

Az arab telivér lóállományt a Magyarországi Arablótenyésztők Egyesülete (továbbiakban: Egyesület) az Arab telivér méneskönyvben tartja nyilván.

Ahhoz, hogy egy mén, kanca vagy egy csikó bekerülhessen egy WAHO által elfogadott arab telivér méneskönyvbe, összes származási vonalának visszavezethetőnek kell lennie vagy a méneskönyvben már korábban regisztrált lovakra, vagy import lovak esetén egy másik, a WAHO meghatározás szerint elfogadott méneskönyvre, amelyben az adott ló még a kiszállítás előtt szerepelt. Ha egy olyan lovat terjesztenek elő arab telivérként való regisztrálásra, mely nem vezethető vissza egy WAHO által elfogadott méneskönyvre, akkor a méneskönyv vezetése tovább kell, hogy adja a regisztrációt a WAHO-nak az összes rendelkezésre álló információval együtt. Ezután a WAHO veszi át a kérvényező hitelességének vizsgálatát és a döntés meghozatalát.

A közhitelőség biztosítása érdekében valamennyi, a Méneskönyvben szereplő kancát és mént a vonatkozó Törzskönyvezési Szabályzat szerinti törzskönyvi ellenőrzés alatt kell tartani. A törzskönyvi ellenőrzésbe vétel a tulajdonos (használó, bérlő) kezdeményezésére történik.

Amennyiben a törzskönyvező szervezet nem az Egyesület, úgy a törzskönyvi adatok gyűjtését és az Egyesület felé történő felhatalmazása alapján az Egyesület más erre államilag feljogosított szervezettől rendeli meg.

1.3. A méneskönyvbe való felvétel

A tulajdonos kérésére a hivatalos magyar öt ősös származási lap másolatának az Egyesülethez való benyújtásával történik.

Külföldről vásárolt lovak esetében a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal által hitelesített, és a Magyar Lótenyésztő és Lovas Szervezetek Szövetség Tenyésztési Irodája által honosított származási lapokat kell az Egyesülethez benyújtani.

A benyújtást követő 90 napon belül a tenyésztő bizottság minden importált egyedet megtekint és származása, külleme, igazolt teljesítménye alapján dönt arról, hogy tenyészállatként elismeri-e. A bírálat célja, hogy csak olyan egyedek kerüljenek törzskönyvi ellenőrzéssel a méneskönyvbe, amelyek minősége a fajta hazai átlagát meghaladják és hozzájárulnak annak javításához, különös tekintettel a ménekre. Kedvezőtlen döntés esetén a tulajdonos a bírálatot követő évben ismét kérheti a méneskönyvbe való felvételt. Másodszori elutasítás esetén fellebbezésnek nincs helye.

1.4. A WAHO előírása az export-import bizonyítvány kiállítása, vércsoportvizsgálaton alapuló származásellenőrzés az arab telivéreknél.

Importált arab telivérek regisztrációs eljárása:

A lovak egyes országok közti szállításáról szóló szabályok időnként változnak, így ajánlatos a WAHO Irodánál tájékozódni. A WAHO Export Igazolás nyomtatvány (Export Certificate) ma már világszerte használatos és a tagországok esetében kötelező. Ez az okmány és a használatáról szóló füzet a WAHO Irodánál szerezhető be. Az

import ló adatainak feldolgozása addig semmiképpen sem kezdhető meg, míg az Export Certificate meg nem érkezett.

Csak olyan import ló regisztrálható, mely WAHO tag regisztrációs hatóság nyilvántartásából érkezett egy másik WAHO elismeréssel rendelkező ország regisztrációs hatóságához.

Ha egy olyan lovat terjesztenek elő arab telivérként való regisztrálásra, mely nem vezethető vissza egy WAHO által elfogadott méneskönyvre, akkor a méneskönyv vezetés tovább kell adja a regisztrációt a WAHO-nak az összes rendelkezésre álló információval együtt. Ezután a WAHO veszi át a kérvényező hitelességének vizsgálatát és a döntés meghozatalát.

Azon országok regisztrációinak, melyek a latintól eltérő betűket használnak (arab, ciril), még az exportot megelőzően latin betűkre kell átírniuk a lovak és a tenyésztők nevét és angolra kell fordítaniuk mindazt az információt, mely az exportálandó ló leírását és jegyeit adja meg.

A WAHO Export Igazolást az exportáló regisztrációs hatóság közvetlenül az importáló regisztrációs hatósághoz küldi meg. A többi hivatalos okmányt, melyet szintén az exportáló regisztrációs hatóság állít ki, úgyszintén közvetlenül az importáló regisztrációs hatóság részére kell megküldeni az alábbi adatokkal:

1. Az exportált ló vércsoport vizsgálati vagy DNS vizsgálati eredményeit, a szülők (mén, kanca) vércsoport- vagy DNS vizsgálati eredményeivel együtt (ha utóbbiak rendelkezésre állnak), valamint a származásigazolást. A származásigazolást és a vércsoport- vagy DNS vizsgálatok eredményét egy ISAG elismertséggel rendelkező laboratórium adhatja ki. Ezeket az okmányokat vagy az export regisztráció, vagy ennek kérésére a laboratórium küldi meg az import regisztrációhoz. Az import regisztráció az okmányokat továbbítja a saját ISAG jóváhagyással rendelkező laboratóriumához, nyilvántartásba vétel végett.
2. Az exportált ló származási lapját.
3. A megfelelő hivatalos regisztrációs okmányt, amelyet az a regisztráció bocsátott ki, ahol a lovat születésekor nyilvántartásba vették, és amely igazolja a ló azonosságát.
4. Ha az importált / exportált ló vemhes kanca, akkor az alábbi okmányokat is csatolni kell: a fedezmény vércsoport- vagy DNS vizsgálati eredményét, öt ősi soros származási lapját, regisztrációs okmányát, a fedezetési jegyet, melyen feltüntetésre került a fedezetés dátuma, valamint a méntulajdonos vagy képviselőjének aláírása. A méhen belül importált csikókat kivétel nélkül vércsoport- vagy DNS vizsgálatnak kell alávetni még a nyilvántartásba vétel előtt.

Ha az importált lovat nem kísérik a megfelelő okmányok, akkor az import regisztráció nem veheti nyilvántartásba. Minden exportált lovat WAHO Export Certificatnak kell kísélnie, melyet az exportáló ország regisztrációs hatósága állít ki.

Ajánlatos tájékoztatni a tulajdonosokat, hogy importált lovuk regisztrációs kérelmét az import idejétől számítva hat hónapon belül be kell nyújtaniuk az import regisztrációhoz. A későn (egy év után) beadott kérelmek elfogadásáról az Elnökség a körülmények mérlegelése után esetenként hoz döntést, a késedelmesen benyújtott kérelmeket különdíj terheli.

Amennyiben szükséges, az importált ló azonosságát megállapító vizsgálatot is el kell végezni, amit az import regisztrációs hatóság, vagy arra feljogosított személy tehet meg. Így szintén sor kerülhet egy újbóli vércsoport- vagy DNS vizsgálatra az összehasonlíthatóság végett, az azonosítás további módjaként. Néhány idősebb importált lónál a szülők azonossági vizsgálata már nem végezhető el, ha ezek a lovak még a vércsoport vizsgálatot megelőzően kimúltak.

Ha az importáló ország regisztrációs hatósága a dokumentációt és az adott ló azonosságát megfelelőnek találja, nyilvántartásba veszi a lovat és kiadja az importáló ország regisztrációs okmányát.

Amennyiben a regisztrációs hatóságnak bármilyen kételye lenne a ló felvehetőségét illetően, értesítenie kell a WAHO-t. Az Export Certificate a WAHO Irodánál szerezhető be.

Ló export nem WAHO tag országba:

A fenti dokumentációt ekkor a WAHO irodában kell megküldeni, arra az esetre, ha a közeljövőben az adott ország tagságért folyamodna.

1.5. Tenyésztés célja (WAHO)

A tenyésztés célja megőrizni az arab telivér klasszikus szépségét, állóképességét, melyek fő jegyei:

- igen száraz, harmonikus fej széles homlokkal, nagy, sötét egymástól távol, nem túl magasan ülő kifejező szemekkel, kicsi, figyelmet sugárzó fülekkel
- homorú vagy egyenes orrhát, elasztikus mozgékony, élénken négyzetes alakot öltő orrnyílások
- ívelt, magasan illesztett nyak, feszes hát, gyakran egyenes far, magasan tűzött és hordott farok.

1.6. Tenyésztési módszer

A tenyésztés tiszta vérben történik. A WAHO által el nem ismert populációból bekerült tenyészanyag ivadécai nem ismerhetők el telivérnek.

1.7. Arab telivér

Az arab telivér jelölésénél a „Lófélék egyedeinek azonosításáról szóló” 110/2013. (IV.9.) Korm.rendelet -rendelet szerint kell eljárni.

A rendelet 3. § (2) pontja értelmében a transzponderes jelölés kötelező, míg emellett az alternatív jelölés is lehetséges.

Alternatív jelölés: nyereghelyen történő bélyegzés forró vassal

Jele: AT.

Törzsszámmal bíró mén és „kiváló”, vagy „tenyésztésre javasolt” kanca ivadéka esetében bal nyereghelyre a törzsmén jele, alá a sorszám, míg a jobb nyereghelyre a születési évszám kerül.

A tenyész az Egyesülethez bejelentett és engedélyezett jelét a születési évszám elé, vagy a bal combra lehet bélyegezni, de ez nem része az azonosításnak. A Bábolnai Ménes továbbra is a hagyományos bélyegzést köteles végezni.

1.8. Tenyésztő az a személy, akinek legalább egy arab telivér kanca van a tulajdonában.

Amennyiben a kanca gazdát cserél, úgy a WAHO definíciója szerint az a tenyésztő, aki a kanca birtokosa volt a fedeztetéskor.

1.9. Az Arab Lovak Világszövetségének Végrehajtó Bizottsága együttműködve a tagokkal, jóváhagyta és kialakította azokat a követelményeket, melyeket arab telivér lovak importjával és exportjával szemben támaszt. Az alábbiakban megadjuk azokat a lépéseket, melyeket ilyen import és export esetében követni kell.

Az exportot megelőzően:

1. Az exportőrnek értesíteni kell a helyi regisztrációs hatóságokat a folyamatban lévő ügyről, azzal a kéréssel, hogy a regisztrációs bizottság bocsásson ki export igazolást.
2. Mielőtt az exportáló regisztrációs bizottság kibocsátaná az export igazolást, az alábbi lépéseket kell megtenni:
 - a) Az illető arab lovat, az apjával és anyjával együtt, amennyiben azok még élnek, származásigazolásnak kell alávetni. Ezt vagy a helyi regisztrációs hatóságon keresztül, vagy az exportőr állatorvosával lehet elvégezteni a helyi hatóság jóváhagyásával.
 - b) Az eredeti regisztrációs igazolást be kell adni a helyi regisztrációs hatósághoz.
 - c) A regisztrációs hatóságnak igazolnia kell az exportálandó arab ló azonosságát.
 - d) Az eredeti regisztrációs igazolást „export következtében törölve” feljegyzéssel látják el és visszaküldhető az exportőrnek nyilvántartása számára, vagy maradhat az export regisztrációnál.
 - e) Vemhes kanca exportálásához szükség van a fedeztetési igazolásra, melyet az exportáló hatóság jóváhagyott. A megszületendő csikó apjának vérvizsgálatát el kell végezni.
3. Miután az exportáló regisztrációs hivatal kiállította az export igazolást, azt közvetlenül az importáló regisztrációs hatósághoz kell küldeni. Egyes esetekben tanácsos lehet az exportőrnek megküldeni mind az export igazolás, mind a regisztrációs igazolás másolatát, arra az esetre, ha szükség lenne rájuk a szállítási

okmányok kitöltéséhez. Abban az esetben, ha ezeket az okmányokat másolják, le kell bélyegezni azokat a „csak export céljára készített másolat” bélyegzővel.

4. Az exportőrnek ismernie kell az importáló ország egészségügyi és karantén követelményeit. Az exportőrnek be kell szereznie a hatósági állatorvos által kiállított egészségügyi igazolást és meg kell felelnie az importőr egészségügyi követelményeinek.

Vércsoport vizsgálat, DNS vizsgálat, származásigazolás

A származás kétféleképpen ellenőrizhető. Mindkét technika a csikó és szülei genetikai jellemzőinek összehasonlítását jelenti:

Származásigazolásakor a vércsoport vizsgálat és a DNS vizsgálat eredménye közvetlenül nem hasonlítható össze. Mind a csikót, mind pedig a szüleit vagy vércsoport vizsgálat, vagy DNS vizsgálat, vagy DNS vizsgálat, vagy DNS vizsgálat kell ellenőriztetni, a két technika kombinálása nem alkalmazható.

Magyarországon a WAHO előírásainak megfelelően kötelező minden arab telivér vércsoport- vagy DNS vizsgálata, valamint még a nyilvántartásba vétel előtt minden csikó származásigazolása.

A tagságot kérvényezőkhöz számára méneskönyvük elfogadásához szükséges az adott területen élő összes arab telivér vércsoport- vagy DNS vizsgálata és minden olyan ló, - a csikókat is beleértve - származásigazolása, melynek szülei még élnek, előfeltétele a méneskönyv elfogadásának.

Vércsoport vizsgálat, vagy DNS vizsgálat kötelező, továbbá minden mesterséges termékenyítésre szánt ménnél még az első használat előtt és embrió átültetéskor minden a programban részt vevő kancánál, beleértve a recipiens kancákat is, az embrió átültetés megkezdése előtt.

Az importáló hatóságnak az alábbi eljárásokat kell elvégeznie:

1. Miután az exportáló regisztrációs hivataltól megkapták az export igazolást, az importáló regisztrációs hivatalnak intézkednie kell az illető importőr felé, hogy igazolja az importált arab ló azonosságát az export igazolásnak megfelelően.
2. Miután igazolták az azonosságot, és megbizonyosodtak afelől, hogy az export igazolást megfelelően állították ki, beleértve a jegyeket, vérvizsgálatot stb., az importáló hatóság kibocsájtja a regisztrációs igazolást az importőr részére. Export igazolás nélkül semmiképpen nem lehet regisztrálni importált lovat. Más okmány nem elegendő.

Jelen követelmények célja nyilvánvaló lehet, de ennek tisztázására az alábbiakat soroljuk fel:

1. Kiküszöbölni a szállított lovakat kísérő eredeti okmányok esetleges elvesztését.
2. Kiküszöbölni, hogy bármely arab telivér lónak egy időben egynél több regisztrációs igazolása legyen.
3. Igazolni az importált és exportált ló azonosságát.
4. A lovak azonosságának biztosítása a jövőre vonatkozóan vérvizsgálattal és azzal, hogy a regisztrációs hatóságoknak lehetővé teszik, hogy statisztikai információval rendelkezzenek az import-export vonatkozásában.
5. Valamennyi regisztrációs hatóság számára nemzetközi standard kialakítása.

Valamennyi regisztrációs hatóságnak tájékoztatnia kell tagjait ezekről a követelményekről.

Megjegyzés:

A regisztrációs hatóságok kérhetik, hogy azokból az országokból, melyeknek anyanyelve nem angol, a szállítási igazolást mind angol nyelven, mind a szállító ország anyanyelvén megküldjék, ezért valamennyi igazolást két nyelven kell kiállítani.

Az export bizonyítványt az exportáló ország regisztrációs szervezete közvetlenül az importáló ország regisztráló szervezetéhez kell, hogy eljuttassa, azt sem az eladó, sem az új tulajdonos nem veheti, és nem adhatja át regisztrálással megbízott szervezetnek.

Export igazolás formulát a WAHO Irodában lehet beszerezni.

II. rész

A Shagya arab lófajta tenyésztési szabályzata

(a 93/2008. (VII.24.) FVM rendeletnek megfelelő szerkezetben, különös tekintettel a rendelet 3.§ (3) „a” és „m” pontjára)

1. A fajta részletes leírása

A Shagya arab jelölésénél a „Lófélék egyedeinek azonosításáról szóló” 110/2013. (IV.9.) Korm.rendelet - rendelet szerint kell eljárni.

A rendelet 3. § (2) pontja értelmében az alternatív jelölés (forró vassal történő bélyegzés) kötelező, míg a transzponderes jelölés ezzel párhuzamosan ajánlott.

Alternatív jelölés: nyereghelyen történő bélyegzés forró vassal

Jele: Sh.

Törzsszámmal bíró mén és „kiváló”, vagy”tenyésztésre javasolt” kanca csikója esetében bal nyereghelyre a törzsmén jele, alá a sorszám, míg a jobb nyereghelyre a születési évszám kerül.

A tenyészet az Egyesülethez bejelentett és engedélyezett jelét a születési évszám elé, vagy a bal combra lehet bélyegezni, de ez nem része az azonosításnak. A Bábolnai Ménes továbbra is a hagyományos bélyegzést köteles végezni.

A bábolnai arab – ahogyan azt ma világszerte jobban ismerik – Shagya arab a történelmi Magyarországon és később az Osztrák-Magyar Monarchia területén alapított ménesek, Bábolna, Mezőhegyes és Radautz által tenyésztett arab fajta, mely elsősorban európai térhódítása után annak a különböző nemzetek zárt törzskönyve alapján továbbtenyésztett változata.

A fajta kialakulását az Udvari Haditanács 1816-ban hozott parancsának köszönheti, melyben elrendelték, hogy a Bábolnán álló, elsősorban keleti vérű lóállományt a jövőben csak arab telivér ménnek fedezhetik.

A fajtát kezdetben „arab faj”-nak, később bábolnai arabnak hívták. A Shagya arab elnevezést 1978 óta használják a Nemzetközi Shagya arab Lótenyésztők Társaságának (ISG) döntése alapján, miután Bábolna akkori vezetése nem járult hozzá a „bábolnai arab” név használatához.

Mindazon lovak törzskönyvezhetők a Shagya arab méneskönyvben:

- a.) melyek származása apai és anyai oldalon Bábolna, Mezőhegyes, Radautz, valamint a Monarchia állami és magán tenyészetekre visszavezethetők, és amelyek egy, az International Shagya-Araber Gesellschaft e.V. (ISG) által elismert méneskönyvben szerepelnek, vagy abba felvehetők,
- b.) melyek anyai származása megfelel fenti követelményeknek, apai, vagy anyai oldalon a szabályzatban a WAHO által elismert telivér arab, mely a törzskönyvezési előírás követelményeinek megfelel, és a bábolnai (Shagya) arab kancák fedezésére engedéllyel bír. Arab telivér kancák a Tenyésztési Bizottság javaslatára vétethetnek fel a Shagya-méneskönyvbe.
- c.) amelyek megfelelnek az a.) és b.) pont követelményeinek és alapvetően a 4. nemzedékben a 16 ős között legalább 7 a bábolnai (Shagya) arab. Általánosan vonatkozik ez a csikókra az 1995. születési évtől kezdődően.

Tenyészcél

A tenyésztők célja egy nagyramájú, bottal 150 cm marmagasságú arab ló kitenyésztése, amely hordozza az arab telivér szépségét, nemességét kitarását, de nyugodtabb vérmérsékletű, és atlétikus alkatánál, mozgásánál fogva annál háts- és kocsilóként fiatal és felnőtt lovasok számára alkalmasabb.

A magas arab telivér vérhányad ellenére határozottan el kell ettől a fajtától különülnie, főként típusban, a nagyobb marmagasságban, rámában, csontozatban. A Shagya-arab ló származási lapján a 4. ősi sorban a 16 ős közül nem lehet több mint 9 arab telivér. A tenyészcél egy nagyramájú, nemes arab ló, mely hátslóként, fogatlóként mindenki

számára használható, rendkívül nemes megjelenésű, vérmérsékletében, teljesítőképességében kielégíti a szabadidő és lovassportra, a táv- és vadászlovaglásra alkalmas lóval szemben támasztott követelményeket.

A cél egy bottal 150-160 cm marmagasságú, legalább 18 cm-es szárkörméretű ló, a fej legyen ék alakú, száraz, szépen formált, melyet finom feszes bőr borít, széles homlokkal, kiugró szembolttal, kifejezett sötét színű, értelmet sugárzó szemekkel, finom orrcimpákkal, melyek izgatott állapotban szinte négyzetszerű alakot öltenek.

A fülek kicsik és kecsesek, hegyük egymás felé görbül. A nyak magasan illesztett, mérsékelt hosszúságú és ívelésű, melyet vékonyszálú sörény díszít, a mar jól izmolt, a hát középhosszú, rugalmas, mely jó kötéssel kapcsolódik a jól izmolt farhoz, magas faroktűzés, zászlós faroktartás jellemzi. Izmos, dőlt lapocka és felkar, terjedelmes, tiszta, száraz ízületek. Élénk vérmérséklet, jó indulatú, tanulékony, szelíd természet, lépése energikus és gyors, ügetése lendületes, rugalmas, lebegő, szinte hangtalan, vágója kerek, gördülékeny, térnyerő legyen.

Ezen túl a bábolnai (Shagya) arab méneknek alkalmasnak kell lenniük a hazai és nemzetközi sportlótenyésztés nemesítésére, szervezeti szilárdságának, kitartásának, teljesítőkészségének javítására.

A nemzetközi sportlótenyésztés kiemelkedő fajtái, így a hannoveri, holsteini, trakheneni és holland sportlótenyésztés folyamatosan használ angol telivér, kisebb mértékben Shagya-arab méneket nemesítőként, ezért a lovassportra alkalmasság vizsgálata a Teljesítményvizsgálati Szabályzat alapján fokozott jelentőségű.

A fajta egyedei középosztályú szintig alkalmasak kell legyenek egy-egy sportágban, díjlovaglásban, díjugratásban, militaryban, távlovaglásban és fogatversenyzésben, a szakág követelményeinek teljesítésére. Barátságos, könnyen kezelhető természetük különösen alkalmassá teszi őket fiatal kezdő lovasok sportpályafutásának kezdetekor eredményes szereplésre, pozitív élmények megszerzésére.

Az Egyesület feladata, hogy a legjobb, legeredményesebb kancacsaládok fennmaradását biztosítsa. Ennek a feladatnak a végrehajtását megkönnyíti, hogy az állomány kancacsaládok szerinti nyilvántartása a fajta megszületése óta folyamatosan megtörténik.

Törzsek fenntartása

A párosítások elvégzésénél annak általános elvei (a küllem és mozgásbírálata, a kancák belovaglása, fogatban történő kipróbálása) mellett arra is figyelni kell, hogy az egyes törzsek jellegzetes bélyegeit kiemelkedő ősökre történő rokontenyésztéssel rögzítsük.

2. A fajtaazonosság vizsgálatának módszere, az igazolási rendje

Fajtaazonos az az egyed, amelyik a fajta valamely magyar, vagy az ISG* által elismert méneskönyvben szerepel.

A bábolnai (Shagya) arab fajtának zárt méneskönyve van.

- a.) elismert az az egyed, melyek származása apai és anyai oldalon Bábolna, Mezöhegyes, Radautz valamint a Monarchia állami és magán arab tenyésztőkre visszavezethetők, és amelyek egy az ISG által elismert méneskönyvben szerepelnek, vagy abba felvehetők,
- b.) melyek anyai származása megfelel fenti követelményeknek, apai, vagy anyai oldalon a szabályzatban a WAHO által elismert telivér arab, mely a törzskönyvezési előírás követelményeinek megfelel, és a bábolnai (Shagya) arab kancák fedezésére engedéllyel bír. Arab telivér kancák a Tenyésztési Bizottság javaslatára vétethetnek fel a Shagya-méneskönyvbe.
- c.) amelyek megfelelnek az a.) és b.) pont követelményeinek és alapvetően a 4. nemzedékben a 16 ős között legalább 7 a bábolnai (Shagya) arab. Általánosan vonatkozik ez a csikókra az 1995. születési évtől kezdődően.

A méneskönyvbe való felvétel

Az ISG javaslata a nemzeti tenyésztőszervezetek felé, hogy kancák nagysága, arab telivér vérhányada, és küllem bírálata alapján legyen főméneskönyv, kancaméneskönyv és függelék. Tekintettel az Egyesület tagjainak tulajdonában lévő csekély egyedlétszáma, egyenlőre csak egy méneskönyvet használ az Egyesület, fontolóra véve a későbbiekben a hármas tagozódású regisztrálás lehetőségét, annak előnyeit.

A benyújtást követő 90 napon belül a Tenyésztő Bizottság minden importált egyedet megtekint és származása, külleme, igazolt teljesítménye alapján dönt arról, hogy tenyészállatként elismeri-e. A bírálata célja, hogy csak olyan egyedek kerüljenek törzskönyvi ellenőrzéssel a méneskönyvbe, amelyek minősége a fajta hazai átlagát

meghaladják és hozzájárulnak annak javításához, különös tekintettel a ménekre. Kedvezőtlen döntés esetén a tulajdonos a bírálatot követő évben ismét kérheti a méneskönyvbe való felvételt. Másodszori elutasítás esetén fellebbezésnek nincs helye.

A fajta identitásán túl a kancacsaládok az egységes örökítésben is meghatározó szerepe van. A generációk óta létező és népes kancacsaládokban a tenyésztő szempontjából kívánatos tulajdonságok megjelenésének nagy a valószínűsége. Bizonytalan származású nem rögződött génszerkezetű állományoknál, egyedeknél törvényszerűen heterogén örökítéstől kell tartani.

* Nemzetközi Shagya-arab Tenyésztők Társasága

Ezért van az, hogy egy tenyészet átlagos típusát a kancák mindig hűebben kifejezik, mint a mének.

Középszerűen örökítő kancaállományú ménesek tenyészértékének növelését egészen kiváló mén alkalmazásával is csak hosszabb idő alatt lehetséges elérni. Megbízhatóan örökítő kancaállomány még közepes minőségű ménekkel is gyorsabb tenyésztési előrehaladást ígér.

A tudomány tehát megerősíti a kiváló tenyésztők megcáfolhatatlannak tartott állítását, miszerint a kancák legalább fele részben felelősök a tenyészanyag jó, vagy rossz tulajdonságáért, míg a mének legfeljebb fele részben határozzák meg a csikók genetikai értékét. A ménesek tulajdonképpeni tenyészértékét a kancaállomány minősége inkább tükrözi, mint a mének, és annak milyensége hosszú időre megalapozza a tenyésztés eredményességét. Ha fent nevezett kancacsaládok a kipusztulás sorsára jutnának, továbbá ha ez több kis létszámú családdal is megtörténne, az egyrészt a családra jellemző génállomány elvesztését, szegényedését, másrészt a fajtában a beltenyésztettség növekedését eredményezné.

Bábolnai (Shagya) arab kancacsaládok

143 Schmeed OA (1850) *	270 ismeretlen mezőhegyesi kanca **
216 Semrie OA (1896) *	286 er. Cserkesz (1782)
265 er. Erdélyi	449 er. Moldvai (1781)
30 Mária xx (1842)	542 er. Magyar
449 er. Moldvai (1781) *	59 er. Erdélyi (1786)
638 er. Moldvai *	592 Gratiosa (Mecklenburgi) (1803) **
70 Tifle OA (1810) *	60 Adjuze (1876) **
794 er. Moldvai (1784) *	8 Radautzi **
81 Kohaila OA (1881) *	Bint el Bahreyn OA (1898)
884 er. Moldvai (1785) *	Elissa (1874) **
215 er. Moldvai (1782) *	Radautz (ism) VII. család
Milordka (1810) *	Radautz (ism) XXXVI. család
108 Anaze	Rodania OA (cca. 1869)
13 Espagniola **	Venus OA (cca. 1890)
212 Delilah OA	Ghazieh (Al Zarka cca. 1845) **
214 Scherife OA **	97 Mezőhegyesi (1800) **
253 er. Moldvai (1783) **	27 Kokeb **

* Bábolnai Ménesben fellelhető kancacsalád

** Magyarországon kihalt kancacsaládok

Méntörzsek (Magyarországon leggyakrabban előfordulók)

Shagya (1836)	Siglavý Bagdady (1895)
Gazlan-Gazal (1840)	Dahoman (1846)
O' Baján (1881)	El Sbaa
Siglavý (1811)	Ibrahim
Jussuf (1869)	Hadban (1890)
Kemir (1905)	Lenkoran (1891)
Koheilan (1876)	Kuhaylan Afas (1930)
Mersuch (1898)	Krzyzyk (1876)

A fajtába tartozás igazolásának rendjét az ENAR Szabályzat, illetve a Tenyésztési Szabályzat rögzíti. Kiemelendő, hogy a fentiekén túl a csikó csak tenyésztési engedéllyel rendelkező szülőktől származhat.

A fedeztetési dokumentumok a fajtaazonosság alpbizonylatai. A csikók fajtajellel történő bélyegzése, tartós megjelölése választásuk előtt, az anyjuk alatt történik (lásd IV: rész Általános rendelkezések).

3. Nukleusz állomány kijelölési elvei

A nukleusz állomány kialakítását egyesületünk már 1995-től elindította azzal, hogy állomáshelyétől és tulajdonosától függetlenül a törzsmén minősítést (Elit osztályú mén) Elit osztályú minősítést (lásd Tenyésztési Szabályzat V. rész) az a mén kaphat, amely után legalább két évjáratban 10 csikó elbíráható, és a tőle származó ivadékok a fajtában előrelépést, minőségi javulást mutatnak.

A Shagya-arab fajtában bábolnai nukleusz állomány kialakulását az a tény is nehezíti, hogy a fajtán belül a Bábolnán kialakult törzsek közti fenotípusos különbséget is meg kell őrizni. Ezért a Shagya, a Gazal, az O'Bajan, a Kemir, a Jussuf, a Koheilan, a Siglavy Bagdady és a Mersuch törzsek fenntartása a Magyarországi Arablótenyésztők Egyesületének feladata. Nem szabad lemondani a komoly nemzetközi sportsikereket felmutató Siglavy törzs megmentéséről sem.

A kancaállomány részéről azzal vetettük meg a nukleusz populáció alapját, hogy a kanca állományunkat négy osztályba soroltuk, és ezt folyamatosan végezzük. Az első osztály a kiváló törzskanca, az elit osztályú már ivadékaikkal is bizonyított kancák csoportja, amely egyben a törzsmén nevelő kancák csoportját is alkotja. Ez a nukleusz populáció kiemelt minőségű csoportja.

A tenyésztésre javasolt kancák alkotják a második, a nukleusz populáció tágabb csoportját, ezek részben a kiváló elődöktől származó fiatal, ivadékaikkal még nem bizonyítottak csoportja. Ezek egyben az elit kancák utánpótlását is biztosítják.

A két csoport együtt 150-200 kancát jelent. Ezen feladat végrehajtásában a Bábolna Nemzeti Ménesbirtok Kft. 35-40-es létszámú kancaállománya rendkívül fontos szerepet játszik. A Bábolnai Ménesben az elit és elit címre várományos kancákat kell elhelyezni, a várakozást nem teljesítőket értékesíteni kell, ugyanakkor a második körből felnövő elit kancákat vásárlással a Bábolna Nemzeti Ménesbirtok Kft. populációjába kell beemelni. Ez természetesen az állomány folyamatos megfigyelését, minősítését kell jelentse.

Lényeges szempont, hogy a Bábolnai (Shagya) arab nemesítéséhez időről-időre szükség van kiváló küllemű, nemes, jó mozgással és korrekt lábszerkezettel rendelkező arab telivérekre, hogy a fajta ne veszítse el az arab lóra jellemző nemességet, szépséget, szervezeti szilárdságát.

Rendkívül fontos, hogy a kiválasztás alapjául szolgáló tulajdonságok egyrészt a fajta értékét meghatározó, másrészt magas h2 értékű, tehát nagy biztonsággal öröklődő tulajdonságok legyenek.

Ezek a következők:

- típus, nemesség,
- atletikus alkat,
- korrekt lábszerkezet,
- természetes egyensúly,
- térnyerő, rugalmas, lendületes mozgás,
- tiszta ütem a mozgásban,
- nyílt, barátkozó természet,
- teljesítőkészség,
- lovagolhatóság.

A bábolnai (Shagya) arab fajta minőségi kancaállománya („elit” és „tenyésztésre javasolt” besorolású kancákat értjük ez alatt), alig éri el a génvédelem szabályai és értelmezése szerint a 200 egyed, ami a 'kritikus' és „veszélyeztetett” kategória határán van.

A bábolnai (Shagya) arab lófajta olyan tulajdonságokat hordoz, melyek egyetlen más lófajtában sem találhatók meg együtt, és mely tulajdonságokat a szigorú szelekció, és a vér tisztasága miatt megbízhatóan örökíti is.

A bábolnai (Shagya) arab ötvözi az arab telivér szépségét, állóképességét, szervezeti szilárdságát, vérmérsékletét, a kiváló tanulási készséggel, jó mozgással, egészséges lábszerkezettel, és tömeges, de nem durva csontozattal, alkattal. Állóképességük mind kocsiba fogva, mind nyereg alatt kiváló, ennek köszönheti a fajta rendkívüli sikereit a távlovassportágban.

Egyes egyedei – megfelelő kiképzés és jó lovas alatt – a ló méreteit meghazudtoló teljesítményre képes a díjugratás, és díjlovaglás területén is, tömegesebb egyedei pedig sikeresek lehetnek a fogatsportban.

Mindezen tulajdonságai miatt, valamint hosszú élettartamára tekintettel nagyszerűen szolgálja a kedvtelésből lovat tartók sportigényét, kiváltképp kedvelt a fiatal lovasok körében.

A méntörzsek fenntartása, a kancacsaládok megőrzése érdekében Egyesületünk nukleusz állománya 120 tenyészkancát számlál, bővítése folyamatos, a kívánatos a 200 körüli egyedszám lenne. 1995 óta Egyesületünk megosztja a génmegőrzés feladatát a Bábolnai Arab Ménessel, hiszen ismert gazdasági okokból egy ménes nem vállalhatja fel ezt a nem könnyű és jelentős forrást igénylő szakmai feladatot.

Közös tenyésztői programunkhoz önkéntesen csatlakozók vállalják, hogy párosítási tervük készítése során igénybe veszik a Tenyésztési Bizottság, illetve az elnökség kérését, a szelekciós munkába is együttműködnek a tenyésztőszervezettel.

A tenyésztési összefogásban, integrációban résztvevők vállalják, hogy:

- megismerik a bábolnai (Shagya) arab tenyésztés történetét, sport- és tenyésztési sikereit,
- elfogadják az Egyesület szakmai grémiumának döntését, amelyek az egykor használatos tenyésztési eljárásra, és azok elveire vonatkoznak,
- részt vállalnak a kancacsaládok és méntörzsek fenntartásában, mely a beltenyésztés elkerülése érdekében a párosítás során csak a törzsek rotációs kombinálásával érhető el,
- vállalják a csikók egységes elvek szerint történő felnevelését, lehetőleg ménesi tartásban,
- vállalják az alapszintű kiképzést,
- részt vesznek a tenyésztői megbeszéléseken, tapasztalatcserében, új tagtársak tárgyyszerű tájékoztatásában,
- olyan tartási, takarmányozási, állategészségügyi körülményeket biztosítanak, melyek példát adnak az új tenyésztők számára, biztosítják a tenyészet alkalmankénti, vagy állandó látogathatóságát, élen járnak az adatszolgáltatásban és a fajta jó hírének megőrzésében.

A programban résztvevők számára az együttműködés előnye, hogy tenyészetük ismertebb lesz a többinél, javul a csikók és a lóállomány minősége, így nagyobb az esély az értékesítésre.

4. Génbankban megőrzendő szaporítóanyag és genetikai minta meghatározása

A védett őshonos mezőgazdasági állatfajták genetikai fenntartásáról megjelent rendelet szerint a *tenyésztési hatóság* a fajták meghatározott mennyiségében történő ex situ megőrzése céljából *génbankot hoz létre, és azt működteti*. A megőrzendő szaporító anyag meghatározásának feladata és joga a fajtafenntartó tenyésztő szervezeté.

A források szűkösségére tekintettel az ex situ génbankban mélyhűtötten tárolt szaporítóanyagok közül csak a spermátárolásnak van gyakorlati jelentősége. Ennek oka, hogy támogatás hiányában csak igen kevesen élnek a mélyhűtött sperma tárolásának, importjának, exportjának lehetőségével.

Az arab fajtacsoport ménjeinek örökítőanyaga a beltenyésztettségi mutatóik miatt az ilyen jellegű beavatkozásokat rosszul tűrik, így előfordul, hogy éppen a legkiválóbb tulajdonságokat örökítő, idősebb ménektől nem lehet mélyhűtéssel szaporító anyagot tárolni.

Egyesületünk feladata, hogy forrásokat kutasson fel az ígéretes ménnek spermájának kellő időben, megfelelő mennyiségben történő mélyhűtésére, és azok tárolási költségének előteremtésére addig, amíg ezt a feladatot a törvényben nem szabályozzák.

5. Törzskönyvi osztályba sorolás rendje, a felderített egyedek törzskönyvbe emelésének előírásai

5.1. A teljesítményvizsgálati szabályzatnak megfelelően a ménvizsgát megkezdett, illetve már ménvizsgálattal rendelkező ménnek részére az Egyesület Tenyésztési Engedélyt ad ki, mely az MGSZH főfelügyelője és a megyei lótenyésztési felügyelő aláírásával válik érvényessé.

Az Egyesület a fajtában tenyésztésre elismert mének listáját felállítási helyük feltüntetésével a tenyésztés január 31-ig a tagok részére közreadja. Az arab telivér és a bábolnai (Shagya) arab fajtában kiemelkedő tenyészértékű méneket a tulajdonos pályázata alapján az Egyesület Tenyésztési Bizottsága javaslatára az elnökség törzsménné nyilváníthatja.

A törzsmének tenyésztőjüktől és állomáshelyüktől függetlenül törzsmén nevet és a név után római törzsmén számot kapnak.

A Bábolnai Arab Ménesben ellett és ott felállított törzsmének, valamint a bérelt mének a hagyományoknak megfelelően törzsszámot kapnak.

5.2. A ménállomány minősítése

A tenyésztési engedéllyel rendelkező méneket az Egyesület az alábbi szempontok szerint minősíti:

- származás (kancacsalád, testvérek, féltestvérek, szülők)
- küllem, mozgás, lábszerkezet, (7 szempont alapján 1-10-ig pontozva, kiegészítve leíró küllemi bírálattal)
- ménvizsga eredménye, sajtáteljesítmény, versenyeredmények
- ivadékok bírálati eredményei, versenyeredményei (törzsménné nyilvánításhoz legalább két évjáratból min. 10 ivadék értékelése)

5.3. Ezen szempontok értékelése után az alábbi kategóriákba sorolják a méneket

1. Törzsmén (Elit osztályú) beosztást kap az a mén, mely nemcsak hordozza, de örökíti is a törzsére, vonalára jellemző értékmérő tulajdonságokat, hozzájárul a törzs fennmaradásához, és javító hatást gyakorol. A fenti szempontok mindegyikében jelentősen felülmúlja a fajta átlagát. Törzsmén címre azon mén tarthat számot, mely után legalább két évjáratban 10 csikó elbírálható, az után nyert ivadékok a fajtában számottevő előrelépést, minőségi javulást mutatnak. Törzsmén besorolást a tenyésztőtől, illetve a tulajdonostól függetlenül minden, a feltételeknek megfelelő mén kaphat. A törzsméntől a törzsménné nyilvánítást követő évben fogant, „kiváló törzskanca” és „tenyésztésre javasolt kanca” besorolású kancáktól született csikók bal nyereghelyére Shagya-arabok esetében törzsmén jelét és számát, valamint a csikószámot kell bélyegezni, mely 2003. évtől folyamatos sorszám, és így jelzi az adott mén után a kiváló törzskancákból (Elit o.) és a tenyésztésre javasolt törzskancákból (I. osztályú) született ivadékok számát. A nyereghely jobb oldalán kell változatlanul feltüntetni a születési évszámot a bal nyereghelyre kell bélyegezni. A hagyományoknak megfelelően a Bábolnai Ménesben felállított mének törzsszámot kapnak, és megőrzik a nevezéktant.
2. I. osztályú besorolást kap az a mén, mely a ménvizsgát kiemelkedő eredménnyel végezte, „kiváló”, vagy „tenyésztésre javasolt” törzskancától származik, és később, ivadékainak elbírálása után törzsmén beosztás várományosa, valamint az első három szempont alapján kiváló.
3. I/II. osztályú besorolást kap a mén, mely legalább két szempontból kiemelkedő, a törzsben való alkalmazásával a fajta, a törzs minőségének legalább szinten tartásához, a legtöbb tulajdonság tekintetében javításhoz hozzájárulhat.
4. II. osztályú besorolást kap az a mén, mely a fajta átlagát képviseli, minden kritériumnak megfelel, de használata a fajta, és a törzs szempontjából csak szerencsés párosítás esetén jelent előrehaladást
5. A mének fenti módon való osztályozását a Tenyésztési Bizottság és a tenyésztésvezető köteles elvégezni, melyet az elnökség jóváhagyása után lehet nyilvánosságra hozni. Az osztályozás évente felülbíráható, az egyes mének magasabb, indokolt esetben alacsonyabb kategóriába kerülhetnek. Különösen indokolt esetben a tenyésztési engedélyt az egyesület elnöksége alapos mérlegelés után megvonhatja.

5.4. Tenyészkanca-állomány minősítése

A tenyészkancaikat az Egyesület Tenyésztési Bizottsága az alábbi szempontok szerint minősíti:

5.4.1. származás

5.4.2. küllem, különös tekintettel a típusra és lábszerkezetre (7 szempont alapján 1-10-ig pontozva, kiegészítve leíró küllemi bírálattal)

5.4.3. mozgás, sajtáteljesítmény, versenyeredmények

5.4.4. ivadékok — kiváló törzskanca (legalább két csikó elbírálásával)

5.5 Ezen szempontok értékelése után az alábbi kategóriába sorolják a kancákat

- Kiváló törzskanca (Elit o.) (legalább két elbírálható ivadék után)
- Tenyésztésre javasolt törzskanca (I. o.)
- Tenyésztésre alkalmas kanca (I/II. o.)
- Tenyésztésre nem javasolt kanca

6. A párosítási terv készítésének elvei, a tenyészvonalak, családok megőrzése, a szelekció rendje

A párosítási terv készítése a tenyésztői munka legtöbb ismeretet igénylő, legnagyobb kockázatot hordozó, de egyben a kiemelkedő egyed születésének sikerét magában hordozó tevékenység. A ló tenyésztője az, aki a fedezettéskor, termékenyítéskor a kanca tulajdonosa volt.

Hazai és nemzetközi példák, valamint több évszázados tenyésztői tapasztalat, hogy a szülőknél jobb tulajdonságokkal rendelkező egyedeket azon tenyésztők tudják felmutatni, akik:

1. minden fejlődési fázisban fel tudják idézni a szülők, nagyszülők és jó esetben a további generációk küllemét, és tulajdonságait,
2. legtöbb megbízható, mérhető adattal rendelkeznek több generáció óta a párosítandó egyedekről, ebben segítenek a fényképek, filmfelvételek,
3. ismerik a fajta törzsek, a kancacsaládok történetét, örökítőképességét, hibáit, és erényeit,
4. tárgyilagosak, és jó „szemük” van a ló megítélésében,
5. mindezen információt képesek szintetizálni,
6. ha mindez együtt van, könnyebben talál rájuk a „tenyésztői szerencse”.

A ménvonalak megőrzése

A felsorolt ménvonalak megőrzése a fajta bölcsőjének számító magyarországi tenyésztők számára kiemelten fontos feladat. Az ISG európai tagországaival együttműködve, állományukat figyelemmel kísérve kell biztosítani, hogy a genetikai alapok beszűkülése ne okozzon visszafordíthatatlan károkat.

Jelen pillanatban a Kemir törzs a legveszélyeztetettebb, de kritikus a Jussuf és Siglavy Bagdady törzs ménellátottsága is, míg a Siglavy törzs hazánkban már nem lelhető fel.

Kancacsaládok tekintetében fontos a tenyésztőkkel való együttműködés, sajnos a gyakori tulajdonos változás lehetetlenné teszi a tervszerű tenyésztőmunkát. A legjobb kancacsaládjaink csak akkor maradnak fenn, ha továbbra is állami ménes gondoskodik fennmaradásukról.

Az állomány szelekciója

A mének és kancák szelekciója során nem hagyhatjuk figyelmen kívül a tenyésztői szabadságot, a tulajdonjoggal járó jogokat, valamint a piaci környezetet. Egyesületünk tagjainak felhatalmazásából a „Teljesítményvizsgálati Szabályzat” rendelkezik a mének és kancák szelekciójáról, és törzskönyvi osztályba sorolásáról.

7. Az apaállat használat szabályai

Tenyésztésre csak fedezettési engedéllyel rendelkező mén használható. A mének használatáról a Tenyésztési Szabályzat V. rész „Általános rendelkezések” szól.

8. Az adott fajta génkészletének felderítése és hasznosítása

A fajta zárt törzskönyvéből adódóan csak azt tekinti az Egyesület fajtába tartozónak, amelyik megfelel a II. rész 1. pont a, b, c, pont előírásának.

A fajta teljes állománya ismert, további felderítés nem lehetséges.

9. Az országos állattenyésztési adatbankba küldés módja és rendje

A központi adatbankba fogadás módját a LÓ ENAR útmutató tartalmazza, amelyik melléklete a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Miniszter 29/200 (VI. 19) FVM rendeletének. A LÓ ENAR útmutatóban nem szabályozott

esetekben a fajtáról gyűjtött értékmérő tulajdonságokat, egyéb információkat a tenyésztő szervezet az OMMI, illetőleg a Magyar Lovas Szövetség rendelkezésére bocsátja a központi adatbankkal kompatibilis adathordozón.

10. A tenyészállat-forgalmazás, export és import szabályok

Ebben a vonatkozásban mindenek előtt a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter 129/2004. (VIII.25.) FVM rendelete (a tenyészállat, illetve szaporító anyag behozatalának és kivitelének szakmai előírásairól) az irányadó.

Jelenleg nincs lehetőség arra, hogy bármely egyed értékesítését a tenyésztőszervezet megakadályozza, esetleges elővásárlás pedig a források szűkössége miatt nem életszerű.

A nukleusz állomány kialakításánál, vagy azzá nyilvánításánál rögzíteni szükséges, hogy az egyedek külön-külön is nemzeti értéket képviselnek, és mint ilyenek nem kerülhetnek felszámolásra, külföldre nem értékesíthetők, tönkre nem tehetők. Egyidejűleg megjegyzendő azonban a tenyésztőszervezet behatárolt lehetősége. Törvényi felhatalmazás nélkül az exportot nem tilthatja meg. Az importra a fajtaazonossági elvek érvényesek (lásd: Általános szabályok).

11. Az in situ (szükség esetén az ex situ) tartás ajánlott feltételei, szükséges állományméretek

In situ génmegőrzésről beszélünk, ha a megőrzendő génbank több élő állományból áll. Az in situ tartás a tenyészállatoknak abban a környezetben történő tartását jelenti, ahol az adott fajtára jellemző tulajdonságok rögzültek.

A bábolnai (Shagya) arab kialakulásában jelentős szerepet játszott a kezdetben Mezőhegyes, Radautz (Rádóc), majd az Udvari Haditanács rendelete után Bábolna, de később szinte az egész Kárpát-medencében folyt tenyésztés (Nyírség, Szabolcs-Szatmár, Somogy, Komárom).

Mindez azt jelenti, hogy Magyarország teljes területe és természetföldrajzi környezete in situ tartási helynek tekinthető.

Ebben a természetföldrajzi környezetben őrizhetők meg a fajta értékmérő tulajdonságai a legsikeresebben. A Shagya-arab tenyésztésben sikeres európai országok, főleg a német nyelvterület országai közül Németország északi részén a bőséges takarmányozásnak, a fehérjében gazdagabb legelőknek köszönhetően lényegesen nagyobb ráámájú, erősebb csontozatúvá vált a fajta, ezért törekedni kell arra, hogy az onnan bekerült egyedek párosításakor visszanyerjük az arab jellegét, a szikár, acélos szervezetet, és a felneveléssel sokszor javítható kitartást, keménységet.

Nagy kiterjedésű legelők (legalább 10 ha egyben) nélkül nem tenyészthető jó ló, így a sok mozgást igénylő bábolnai (Shagya)arab sem.

Különösen jó a változatos domborzatú hegyi legelő, ahol a fűfélék természetes ásványianyag tartalma szinte kiegészítés nélkül képes nyári időszakban kielégíteni a ló igényét. Megfelelő legelőterület hiányában szükségmegoldásként javasolt nagy területű jártató karám építése (legalább 600 m hosszú, 12 m széles).

Méncsikókat csak csoportosan nevelhetünk eredményesen, lehetőleg évjáratonként.

Ex situ tartás

A lótenyésztés hazai helyzetét, kutatási bázisok hiányát tekintve nem lehetséges megoldás. Spermabank létrehozása indokolt, de nem kielégítő, csak kiegészítő megoldás.

12. A vágóállat fajtához tartozás igazolásának rendje

A vonatkozó rendelkezések szerint lehet a lovat élelmezési célra hasznosítani.

13. A tenyészet felszámolás esetén követendő szabályok

Célszerű lenne törvényben garantálni, hogy a nukleusz tenyészetek nemzeti kincset képviselnek, s mint ilyenek nem kerülhetnek felszámolásra, külföldre nem értékesíthetők, tönkre nem tehetők.

Amennyiben a nukleusz tenyészetként kijelölt állomány állami tulajdonban van, az állam azt nem adhatja el. Természetesen nem vonatkozhat e megkötés a létszám feletti egyedek hazai, vagy külföldi értékesítésére.

Magántulajdonú, nem nukleusz tenyészet kilátásba helyezett értékesítése, felszámolása esetében a tenyésztőszervezet törvényi szabályozás és források hiányában csak a hazai tenyésztők tájékoztatásával, tenyésztésszervezéssel veheti elejét a géntartalék beszűkülésének.

III. rész

Azon fajták, melyek fajtaelismerésre irányuló engedélyeztetését Egyesületünk megkezdte, de az egyes fajták elismeréséhez szükséges legkisebb létszám hiánya miatt azok engedélyét a Tenyésztési Hatóság visszavonta. (123/2005.(XII.27.) FVM rendelet) *Az arab, arabfélvér, anglo-arab (A, AF, AA) egyedek jelölése a jövőben a 110/2013. (IV.09.) számú Kormányrendelet 3 § (1) pontja alapján transzponderrel történik.*

Tekintve, hogy korábban az ideiglenes fajta elismerés keretében rendelkeznek még lovak „A, AF, AA” bélyegzéssel tenyésztési szabályzatunk tájékoztató jelleggel közli ezen lovak tenyésztési kritériumait.

3.1. Arab

Bélyegzése: **A**

- a) Az Arab fajtába tartoznak azon lovak, melyek negyedik ősi sorában található 16 ős közül 14 elismert bábolnai (Shagya) arab (lásd a 2.1. pontot) vagy elismert arab telivér (lásd az 1.3. pontot),
- b) amelyek öt ősös származási lapján nincs ismeretlen ős

Az Arab törzskönyvezési szabályai megegyeznek a bábolnai (Shagya)-arab szabályaival, nyilvántartásuk a bábolnai (Shagya)-arab méneskönyv függelékeként jelenik meg.

3.2. Tenyésztési eljárás

A Shagya-arab és az arab tenyészcélját tisztavérű tenyésztés útján kívánják elérni. A szelekció származás, küllem és teljesítmény alapján történik.

3.3. Arab félvér

Bélyegzése: **AF**

Arab félvérként ismeri el az Egyesület mindazokat a lovakat, melyek negyedik ősi sorában a 16 ős közül 8 megtalálható valamely elismert arab telivér vagy Shagya-arab méneskönyvben, és amely negyedik ősi sorában nincs ismeretlen ős. A második vagy harmadik generációban ismeretlen ősrel rendelkező arab félvérek csak előtörzskönyvbe kerülhetnek. Az arab félvér törzskönyvezési szabályai megegyeznek az arab telivér és a Shagya-arab szabályaival, nyilvántartásuk a Shagya-arab méneskönyv függelékeként jelenik meg.

3.4. Anglo-arab

Bélyegzése: **AA**

Anglo-arabként törzskönyvezhetők azon mének és kancák, melyek negyedik ősi sorában a 16 ős közül legalább tíz arab telivér, arab, bábolnai (Shagya) arab, anglo-arab vagy angol telivér található, valamint a 16 ős között nincs ismeretlen származású egyed.

Az arab és angol vérhányad külön-külön mindenkor legalább 12,5 %-ot kell kitegyen.

A méneknél kívánatos, hogy bottal mérve legalább 160 cm-es, a kancáknál 158 cm-es magasságot érjék el.

Az angol telivér kancáknak legalább 158 cm-es marmagasságúnak kell lenni, hogy felvehetők legyenek a méneskönyv függelékébe.

Elismertek az anglo-arabként mindazon egyedek, melyek ugyan méretüknél fogva nem érik el a kellő magasságot, de valamely lovassportágban az országos bajnokságban 1-10. helyezést értek el, és küllemi bírálati átlagpontoszámuk legalább 7,0.

3.5. Osztályozás, bírálat

A lovak bírálata arra hivatott, hogy tájékoztassa a tenyésztőket a megkívánt tenyészcélról. Bábolnai (Shagya) arabok számára a 10-es rendszer terjedt el és ez használandó.

Osztályzatok:

10. kitűnő	5. elégséges
9. nagyon jó	4. hiányos
8. jó	3. meglehetősen rossz
7. elég jó	2. rossz
6. kielégítő	1. nagyon rossz

3.6. Elhullott kancák utólagos felvétele a törzskönyvbe

Az elhullott kanca utólagos felvételére lehetőség van, ha az illető kanca az időpont előtt, melyen a csikó születése évében a felvételre bemutatható lett volna, elhullott. Ez a lehetőség csak az utoljára született csikó származási lapjának kiállítására szolgál. A tulajdonosnak kell bizonyítania, hogy az elhullott kanca a csikó anyja volt. A lótenyésztési felügyelő esetenként határoz arról, hogy az utólagos felvétel melyik tenyésztési részlegbe történjék.

IV. rész

Általános rendelkezések

4.1. A tenyésztés ellenőrzésének általános feltételei

A Magyarországi Arablótenyésztők Egyesülete Tenyésztési Szabályzata a **NÉBIH** megbízása alapján a **28/2010. VM rendelet és a 110/2013. (IV.09.) Kormányrendelettel együtt hatályos.**

Tenyészállomány:

A tenyészlőként való bejegyzés akkor történik meg, ha a tulajdonos megküldte az esedékes **állományjelentés-párosítási terv nyomtatványt, és tagsági viszonyral rendelkezik.**

Arab telivéreknel a tenyészállományként felvett lovak regisztrációjának előfeltétele az előzetes vércsoport vizsgálat vagy a DNS vizsgálat.

Származásellenőrzés:

Shagya araboknál a tenyészmenek esetében kötelező, míg a tenyészkancaik és ivadékaik esetében 2014-től természetes fedeztetésnél a csikó 8 hónapos koráig ajánlott, míg a mesterséges termékenyítésnél (friss vagy fagyasztott sperma használatakor) kötelező a DNS vizsgálattal történő származásellenőrzés.

Tenyésztésre csak azon mén használható, amelynek származási lapját az MGSZH „tenyésztésre alkalmas” záradékkal látta el, nyilvántartásában szerepel, tartóját a fedeztetési okmányokkal ellátta és az állategészségügyi feltételeknek megfelel.

A ménnek tenyésztésben történő alkalmazhatóságát az MGSZH és a Magyarországi Arablótenyésztők Egyesülete évente bírálja felül és az alábbiak szerint minősíti:

Mesterséges termékenyítésre használható (M)

Kizárólag a tulajdonos saját állományára (zárt tenyésztésben) használható (S)

A fedezőmén besorolástól eltérő használata esetén a mén csikóit ismeretlen származásúnak kell tekinteni.

4.2. Külföldi tulajdonban álló, Magyarországra tenyésztési szándékkal behozott arab ménnek fedeztetési engedélyét az Egyesület külön eljárás során adja ki. Ennek alapfeltétele, hogy a mén a származási országban tenyésztési engedéllyel, DNS vizsgálati eredménnyel, a megfelelő export okmányokkal rendelkezzen. Az Egyesület fenntartja magának a jogot, hogy a Tenyésztési Bizottság véleménye alapján a hazai tenyésztési színvonal megőrzése érdekében korlátozza a mén tenyésztési jogosultságát.

A bábolnai (Shagya)-arab fajtában fedezhetnek mindazon bábolnai (Shagya)arab mének melyek eredményes ménvizsgát tettek és az adott tenyészévre fedeztetési engedéllyel rendelkeznek, valamint azon arab telivérek, melyeket a ménvizsga bizottság a tulajdonos külön kérésére arra alkalmasnak ítélt.

- 4.3.** Az Egyesület elnöksége kidolgozta az arab-fajtacsoportban fedeztetési engedélyért folyamodó mének és ménjelöltek teljesítményvizsgálatának egy újabb, objektív vizsgálati módszerét, mely jól megfelel az arab ló értékmérő tulajdonságának elbírálásához. A küllemi bírálatok eredményén felül a hangsúly a Shagya-arab fajtánál a díjugratás, díjlovaglás, fogathajtás, távlovaglás, távhajtás, military (cross) kipróbáláson, az arab telivérek esetében a fentiek felül a rövid- és hosszú távú állóképesség vizsgálatához galoppverseny eredményen, távlovaglásban, távhajtásban történő kipróbáláson van (lásd: Sajátteljesítmény vizsgálati Szabályzat).
- 4.4.** Eljárás nem törzskönyvezett mén előfordulásakor a fedeztetési állomáson vagy egy kancatulajdonosnál. Amennyiben egy fedeztetési állomáson egy az egyesület méneskönyvébe fel nem vett két évesnél idősebb mén áll, úgy indokolt esetben a törzskönyvezendő csikó származásának biztosítására a tenyész-igazolvány vagy azonossági igazolás kiállítása előtt a Lótenyésztési Felügyelőség vagy az Egyesület a vércsoport meghatározás által történő szűrőpróbaszerű ellenőrzést követelhet. A költségeket a méntulajdonos viseli, ha ennek alapján a fedeztetési jegyen objektív hamis adatokat mutattak ki. Ha egy kancatulajdonosnál egy, az egyesület méneskönyvébe fel nem vett mén áll, úgy a nála született csikók vércsoport meghatározása követelhető meg, amennyiben hamis adatok közlésének gyanúja merül fel. Ha a gyanú beigazolódik, a költségeket a kancatulajdonos viseli.

4.5. A méntartó felelőssége

A méntartó köteles ménjét úgy tartani, hogy a méneskönyv előírásainak megsértése kizárható legyen. Ellenkező esetben feltételezhető, hogy nem biztosított a kifogástalan tenyészői munka. Adott esetben a lótenyésztési felügyelőnek kell az Egyesületet haladéktalanul értesíteni. Ez vonatkozik arra is, ha a méntartó a kancatulajdonost nem megfelelően tájékoztatja, nem törődik a higiénias rendszabályokkal vagy a rendes méntartás más alapvető előírásaival. A mén minden tulajdonos- és tartózkodási helyváltását egy hónapon belül be kell az Egyesületnek jelenteni. Ugyanez érvényes arra az esetre is, ha a mén elhullik vagy más módon kikerül a tenyésztésből.

- 4.6.** Az adott tenyészévre érvényes fedeztetési engedéllyel rendelkező ménekről azok állomáshelyéről az Egyesület a fedeztetési időnyt megelőzően kimutatást készít, melyet az Egyesület tagjai részére időben megküld.
- 4.7.** 1994. január 1. után az Egyesület csak azon arab telivér és Shagya-arab mének ivadécai számára állít ki exporthoz származási okmányt, melyek vércsoportvizsgálatát valamely, a WAHO Requirements for Establishing and Keeping a Stud Book-ban közölt vércsoportvizsgálati laboratóriumban végezték. Valamely mén csak akkor fedezhet Shagya-arab és arab telivér kancát, ha első fedezésük előtt rendelkezésre áll vércsoportjuk érvényes meghatározása és a származás ellenőrzés a szülők **DNS vizsgálata** útján, amennyiben azok még életben vannak.

A **DNS alapú származásellenőrzést** a tulajdonos költségére végzik el. Államilag hitelesített **DNS vizsgálatot** és a szülők, – amennyiben még élnek – származásellenőrzést el kell végezni valamennyi csikó és tenyészlő esetében, amelyet külföldről hoztak be.

- 4.8.** A törzskönyvi nyilvántartáshoz, a fedeztetés, termékenyítés adatainak pontos vezetését a mén tartójának kötelessége végezni **a vonatkozó törvényi szabályozás alapján**.

Fedeztetés, termékenyítés adatait a fedeztetési jegyzőkönyvben kell rögzíteni, a fedeztetési díj befizetése után a kancatulajdonos példányt kap a Fedeztetési (termékenyítési) jegyzőkönyvből.

Mesterséges termékenyítéskor a szabályzatban foglaltak alapkövetelménynek tekinthetők.

Az arab telivérek esetében a WAHO előírásainak betartása mellett állíthatók ki a származási okmányok, ezek pedig:

Ha a művi termékenyítés technikáját használják, minden kanca és mén **DNS vizsgálatát el kell végezni** a fedeztetés végrehajtása előtt.

Tekintet nélkül az alkalmazott fedeztetési módszerre, ha egy tenyésztő kancáját át kell párosítani egy fedeztetési időnyen belül, 42 napnak kell eltelnie a másik ménnel történő fedeztetés között.

Évente beküldendő nyilvántartások:

Minden arab ló tulajdonosának be kell küldenie az éves állományjelentő lapot, ami egyben párosítási terv is, melyen felsorolja a tulajdonában lévő összes nyilvántartott kancát, mént, heréltet és évjáratú csikót. Ezt az éves jelentést részletesen elkészítve még a folyó év március 1-ig, illetve a tagfelvételnél meg kell küldeni az Egyesületnek.

További nyilvántartás:

Méntulajdonosok részéről: Minden arab mén tulajdonosának, ill. a fedeztetési állomás vezetőjének, akinek a ménje a tenyésztési idényben arab kancát fedezett, legyen az akár saját tulajdonú, akár idegen kanca, a tenyésztési idény végén ki kell állítani az Egyesület, mint regisztrációért felelős szerv felé egy ménjelentést. Ezt a jelentést a méntulajdonos a saját nyilvántartása alapján készíti el. Minden évben minden ménről külön jelentés szükséges. Ha a mén az adott tenyésztési idényben nem csak egy helyen állt, akkor tenyésztési helyenként kell a jelentést összeállítani.

A fedeztetési jelentésnek tartalmaznia kell:

1. A mén nevét és nyilvántartási számát.
2. A fedeztetett kancák nevét és nyilvántartási számát.
3. A kancák fedeztetéskori tulajdonosának nevét.
4. A fedeztetés dátumát.
5. A fedeztetés módját (természetes, mesterséges, embrió átültetés).
6. Sperma export esetén a kanca/k nevét, mely/eknek a spermát szánják, a kancatulajdonos/ok nevét és lakhelyét. Tengeren túlra exportált sperma esetén a képviselő nevét és címét, valamint a hozzá érkező műszalmák számát.
7. Tenyésztési idényen belüli ménváltás esetén az adott tenyésztési idényben használt összes mén nevét.

A jelentést a méntulajdonos, vagy meghatalmazottja írja alá. Ha a méntulajdonos nevében meghatalmazottja fog eljárni, akkor erről a méntulajdonosnak előzetesen írásban kell tájékoztatnia az Egyesületet. A méntulajdonos és meghatalmazottja aláírását be kell jelenteni az Egyesülethez. Bérelt mén esetén mind a mén tulajdonosa, mind pedig bérlője alá kell, hogy írják a jelentést.

Kancatulajdonosok: A regisztráció munkáját nagyban megkönnyíti, ha a kancatulajdonosok éves jelentést készítenek a tenyésztési eredményekről. E jelentésben fel kell tüntetni azt is, ha a kanca nem volt fedeztetve, nem vemhesült, elvetélt, — mént, kancát vagy ikreket vetélt-e, — a halva született csikót, valamint azt is, ha megellett, de a csikó nyilvántartásba vétel előtt elpusztult, mivel mindezekre az adatokra szükség lesz a következő méneskönyvhöz.

4.9. Párosítás

Valamennyi, az Egyesület tagjai tulajdonában álló kancáról, melyet az adott tenyésztési évben a tulajdonos fedeztetni kíván párosítási tervet kell készíteni, és azt március 1-ig az Egyesület címére meg kell küldeni.

A párosítási terv egy szándéknyilatkozat, melyben a kanca tulajdonosa közli a Méneskönyv vezetőjével, hogy az adott tenyésztési évben kancáját mely ménnel kívánja fedeztetni. A szakszerű párosításhoz az Egyesület a tenyésztő kérésére szakmai segítséget nyújt.

4.10. Fedeztetés

A fedeztetési idény február 15-től június 30-ig, az őszi fedeztetési idény október 1-től november 30-ig tart. A magánmének tulajdonosai és bérlői ettől eltérhetnek. A friss spermás ill. mélyhűtött spermás termékenyítésből

származó csikókat az Egyesület elismeri, ha a termékenyítés körülményei a Tenyésztési Szabályzatnak megfelelnek.

A fedeztetési módtól függetlenül, ha a tenyésztő a fedeztetési idényben úgy döntene, hogy mént vált, erről értesítenie kell a nyilvántartást és a megszületett csikót azonosítási vizsgálatnak kell alávetni, hogy bizonyossággal megállapítható legyen, melyik mén az apa.

4.11. Ellés, a született csikó nyilvántartása

Az a csikó kerülhet a Shagya-arab, illetve az arab telivér méneskönyvbe a későbbiekben bejegyzésre, amely párosítását a tenyésztője bejelentette.

A határidő be nem tartása esetén külön eljárási díjat kell fizetni.

4.12. A fedeztetéseket a fedeztetési idény zárásakor a párosítás alapján a törzskönyvező szervezet képviselője jelenti be az Egyesület Méneskönyv vezetőjének. Amennyiben a fedeztetés a párosítástól eltérő ménnel történt, úgy azt a tenyésztő köteles bejelenteni.

A kanca ellését a tulajdonos 30 napon belül köteles bejelenteni az e célra rendelkezésre bocsájtott, a fedeztetési jegyről letéphető ellésbejelentő lapon, az MLOSZ-nek valamint az Egyesület felé a „Csikózási jelentés” nyomtatványt kell megküldenie.

Ellések:

A csikózási jelentésnek tartalmaznia kell az ellés dátumát, az igazolt fedeztetésből származó csikó nemét, színét, jegeit és javasolt nevét.

Az Egyesület méneskönyv-vezetője az ellésbejelentések sorrendjében elkészíti a csikónyilvántartást, melyet a területileg illetékes törzskönyvező szervezetnek a bélyegzés gyakorlati lebonyolítására minden év augusztus 1-ig megküld.

Jelentkezés regisztrációra (minden fajtacsoportban):

A jelentkezési lapot a ló azonosító okmányával a tenyésztőnek vagy a tulajdonosnak kell benyújtania az Egyesülethez.

Csikók esetében a bejelentést a választás vagy a csikó hat hónapos kora előtt kell megtenni. A regisztrációs jelentkezési lap hitelességét a kérelmező aláírásával igazolja, miután megadta az alábbi adatokat:

Név:

Születési idő:

Nem:

Szín:

Azonosítás: — általában rajz és szöveges leírás —

A szülők neve és regisztrációs száma:

A tenyésztő neve:

A tulajdonos, ill. az összes korábbi tulajdonos neve (ha volt ilyen).

Minden csikó még hat hónapos kora előtt nyilvántartásba kell kerüljön. A csikózást követő egy éven belül az összes regisztrációval kapcsolatos okmány benyújtása meg kell történnjen.

4.13. A csikók tartós egyedi megjelölése

a) A csikókat az azonosíthatóság érdekében választási korban tartósan meg kell jelölni. A bélyegzés a lótenyésztési felügyelők feladata, melyre az Egyesület kéri fel őket, átadva részükre a csikónyilvántartást. A bélyegzéskor kell ellenőrizni a 1. sz. mellékletben közölt „Csikózási jelentés”-t.

Csikóbélyegzést az alábbi feltételek megléte esetén szabad elvégezni:

A WAHO előírása az azonosítással kapcsolatban az, hogy az elsődleges azonosítást a választás előtti csikó rajzos és szöveges leírásával kell elvégezni, melyet származásigazolás céljából DNS vizsgálat kell kövessen.

- arab telivér csikót csak DNS vizsgálaton alapuló származás ellenőrzés után lehet bélyegezni,

- a csikót és az anyját a bélyegzésre együtt kell felvezetni

- ha a kanca fedeztetése vagy mesterséges termékenyítése a kirendeltségeknél a fedeztetési jegyzőkönyvben megtalálható, amit a csikó tulajdonosa a fedeztetési jeggyel igazol – kettős apaságú csikók pontos származását bélyegzés előtt vércsoportvizsgálattal megállapították
- mesterséges termékenyítésből származó csikónál a származás vércsoportvizsgálattal való azonosítása kötelező. Ha az azonosítást nem lehet elvégezni, akkor a csikót ismeretlen apaságúnak kell tekinteni.

Ha a fenti feltételek nem teljesülnek, akkor a csikót az ismeretlen származású lovak bélyegzési szabályai szerint kell megjelölni, ezért kétes azonosságú csikót a vérvizsgálati eredmények kézhezvétele előtt bélyegezni nem szabad.

- b) A csikó tartós transzponderrel történő megjelölésére és bélyegzésére 4-8 hónapos korban kerül sor, az illetékes törzskönyvező szervezet által, mely a szolgáltatást az Egyesület megrendelésére végzi.
- c) Az Egyesület által regisztrált csikókat az alábbiak szerint nyereghelyen kell bélyegezni:

A nyereghely bal oldalára kell bélyegezni a fajtajelét, mely:

az Arab telivéreknél	AT
a Shagya-araboknál	Sh

alá pedig a csikónyilvántartás évente 1-el kezdődő folyószámát, a nyereghely jobb oldalára pedig a születési évszám utolsó két számjegyét.

Amennyiben a csikó szeptember 1-je után született, úgy a születés két utolsó számjegye alá egy vonást kell bélyegezni, amely jelzi, hogy őszi csikóról van szó. Importált lovak esetében a származási országban szokásos tartós megjelölést, bélyegzést, tetoválást, leírást az Egyesület méneskönyvvezetése elfogadja.

Nem törzstenyészetek, magánlótenyésztők számára is lehetőséget biztosít az Egyesület, hogy ménesük jelét használják, amennyiben legalább 3 éve folyamatosan, legalább öt tenyészkancával folytatnak tenyésztést, azt a jelet az Elnökség elfogadta, és engedélye alapján bejegyezte. A bélyegzővasat a tulajdonos készítteti el a szabványnak megfelelően.

A ménesjelet lehetőleg a nyeregtáj jobb oldalára a születési évszám elé kell bélyegezni. A ménesjelnek nincs szerepe az azonosításban, de azt az okmányokon fel kell tüntetni.

4.14. Arab vérségű csikók elnevezése

A törzstenyészetek elnevezési rendszerüket folytatják.

A hagyományok tisztelete arra kötelez, hogy a Shagya arab ménék elnevezése során a törzsmének folyamatos római számmal jelölt nevet kapjanak. Pl.: Gazal XIV tm (előtte Gazal XI–4).

Valamennyi bábolnai (Shagya) arab Méneskönyv által elismert méntől származó csikó kettős nevet kap, melynek első tagja a törzs, a második tagja az ő saját használati neve (pl.: Gazal Csillag, Shagya Pompás, Koheilan Kenitra stb.)

Törzstenyészetek és védett ménés elnevezés esetén a tenyészet nevét a törzskönyvi név előtt kell használni (pl.: Répáspuszta O'Bajan-14).

Arab, arab félvér, angloarab fajtájú ménék elnevezésénél a mén születésének helye kerül a használati név elé (pl.: Toponár Farag Hintás).

Arab telivérek esetében a WAHO ajánlását elfogadva egyedi neveket kell adni. A nagyobb tenyészetek, pl. Bábolna, vagy Pelsonius Ménés az arab telivérek neve után egy nagy „B”, vagy nagy „P” betű írásával különböztetik meg az ott tenyésztett lovakat. (Emiratus B, Teyszir B, Taleb P stb.)

A tenyésztők az általuk javasolt nevet a csikózási jelentésen (lásd 1. sz. melléklet) terjesztik elő, mely nem lehet hosszabb 20 karakternél.

A névjavaslat végleges elfogadása az ismétlődés elkerülése miatt a törzskönyvvezető joga, az a csikóbélyegzési jegyzőkönyv szerint történik. (lásd 2. sz. melléklet)

Célszerű, ha a csikó nevéből következtetni lehet annak fajtájára, kezdőbetűjében vagy hangulatában, az anya nevével kapcsolatba hozható.

A névjavaslatot felül kell bírálni, ha:

- a név védett,
- valamely hazai lófajta, vagy ismert törzs neve,
- személyeket vagy jó ízlést sért,
- 20 betű karakternél hosszabb
- több van belőle.

Nevek:

a) Az arab csikókat az arab méneskönyvbe való felvételt megelőzően a származási országban kell elnevezni. A névnek az adott ország méneskönyvében egyedinek kell lennie. Nem fogadható el olyan név, mely már egy hazai tenyésztésű ló neve és emiatt feltehetően zavart okoz, vagy olyan sem, mely vallási vagy szociális okból nem megfelelő. Ha egy hazai ló egyszer már felvételre került a méneskönyvbe, semmilyen feltétellel sem kerülhet sor neve megváltoztatására. A név nem lehet hosszabb 20 karakternél, a szóközöket is beleértve. Importált lovaknál a név után, zárójelben szerepeltetni kell a származási ország ISO kódját is az áttekinthetőség végett. Ez különösen fontos, ha az importált ló neve megegyezik egy hazai tenyésztésű ló nevével.

b) Arab telivéreknél a név részeként nem megengedett számok és számot tartalmazó utótagok használata. Célszerű a csikóbejelentőn három javasolt névváltozat számára helyet hagyni. Az egyszer már nyilvántartásba vett nevet sohasem lehet megváltoztatni. Az importált lovaknak sem adható új név sem a nyilvántartásban, sem a méneskönyvben.

Az egyetlen kivételes eset, amikor egy regisztrált név megváltoztatható, az olyan importált ló esetében lehetséges, amikor a név fordítása az új ország nyelvén vallási vagy szociális okból elfogadhatatlan. Azonban ilyen esetben is engedélyt kell kérjen a névváltoztatásra az importáló ország regisztrációs hatósága a lovat születésekor regisztrált ország hatóságától. Az új nevet ezután úgy kell a méneskönyvben közzétenni, hogy kövesse azt a születéskori név.

Néhány ország engedélyezi, hogy a lovak a nyilvántartott névtől eltérő néven versenyezzenek. Ezeket a versenyneveket nem szabad feltüntetni sem a regisztrációs igazoláson, sem pedig a méneskönyv nyilvántartási részében, azonban függelékben megengedett a versenynevek lista formájában való közzététele.

4.15. Származási lap kiállítása

A származási lapot a *Magyar Lótenyésztők Országos Szövetsége* állítja ki a tulajdonos kérésére és költségére. A kitöltött származási lapot *és, vagy lóútlevelet a Lóútlevél Iroda állítja ki, és azt a NÉBIH, mint hatóság* hitelesíti.

Bármely ló méneskönyvbe való felvételének feltétele, hogy a tulajdonos tagja legyen az Egyesületnek

Tulajdonosváltás (minden fajtacsoport esetében):

Minden belföldi tulajdonosváltást hivatalosan rögzíteni kell. A ló eladásakor *az eladó köteles az eladás időpontját, a vevő nevét és címét megküldeni az Egyesülethez*. Ha ez megérkezett, az Egyesület *a tulajdonos változást rögzíti a méneskönyv számára*. A vevő felelőssége, hogy meggyőződjék arról, megkapta-e a megfelelő regisztrációs okmányt és a származási igazolást, valamint hogy az abban feltüntetett leírás megfelel-e a lónak. Adásvételi szerződés esetén értesítenie kell az Egyesületet.

V. rész

Tenyészmének, tenyészkancák minősítése, tenyészménné nyilvánítás rendje

(Érvényes: 2003 január 1-től)

5.1. A teljesítményvizsgálati szabályzatnak megfelelően a ménvizsgát megkezdett, illetve már ménvizsgálattal rendelkező mének részére az Egyesület Tenyésztési Engedélyt ad ki, mely az OMMI főfelügyelője és a megyei lótenyésztési felügyelő aláírásával válik érvényessé.

Az Egyesület a fajtában tenyésztésre elismert mének listáját felállítási helyük feltüntetésével a tenyésztési év január 31-ig a tagok részére közreadja. Az arab telivér és a bábolnai (Shagya) arab fajtában kiemelkedő tenyészértékű méneket a tulajdonos pályázata alapján az Egyesület Tenyésztési Bizottsága javaslatára az elnökség törzsménné nyilváníthatja

A törzsmének tenyésztőjüktől és állomáshelyüktől függetlenül törzsmén nevet és a név után római törzsmén számot kapnak.

5.2. A ménállomány minősítése

A tenyésztési engedéllyel rendelkező méneket az Egyesület az alábbi szempontok szerint minősíti:

- származás (kancacsalád, testvérek, féltestvérek, szülők
- küllem, mozgás, lábszerkezet, (7 szempont alapján 1-10-ig pontozva, kiegészítve leíró küllemi bírálattal)
- ménvizsga eredménye, sajátteljesítmény, versenyeredmények
- ivadékok bírálati eredményei, versenyeredményei (törzsménné nyilvánításhoz legalább két évjáratból min. 10 ivadék értékelése).

5.3. Ezen szempontok értékelése után az alábbi kategóriákba sorolják a méneket:

1. Törzsmén (Elit osztályú) beosztást kap az a mén, mely nemcsak hordozza, de örökíti is a törzsére, vonalára jellemző értékmérő tulajdonságokat, hozzájárul a törzs fennmaradásához, és javító hatást gyakorol. A fenti szempontok mindegyikében jelentősen felülmúlja a fajta átlagát. Törzsmén címre azon mén tarthat számot, mely után legalább két évjáratban 10 csikó elbírálható, az után nyert ivadékok a fajtában számottevő előrelépést, minőségi javulást mutatnak. Törzsmén besorolást a tenyésztőtől, illetve a tulajdonostól függetlenül minden, a feltételeknek megfelelő mén kaphat. A törzsméntől a törzsménné nyilvánítást követő évben fogant, „kiváló törzskanca” és „tenyésztésre javasolt kanca” besorolású kancáktól született csikók bal nyereghelyére Shagya arabok esetében törzsmén jelét és számát, valamint a csikószámot kell bélyegezni, mely 2003. évtől folyamatos sorszám, és így jelzi az adott mén után a kiváló törzskancákból (Elit o.) és a tenyésztésre javasolt törzskancákból (I. osztályú) született ivadékok számát. A nyereghely jobb oldalán kell változatlanul feltüntetni a születési évszámot a bal nyereghelyre kell bélyegezni a hagyományoknak megfelelően.

2. I. osztályú besorolást kap az a mén, mely a ménvizsgát kiemelkedő eredménnyel végezte, „kiváló”, vagy „tenyésztésre javasolt” törzskancától származik, és később, ivadékainak elbírálása után törzsmén beosztás várományosa, valamint az első három szempont alapján kiváló.

3. I/II. osztályú besorolást kap a mén, mely legalább két szempontból kiemelkedő, a törzsben való alkalmazásával a fajta, a törzs minőségének legalább szinten tartásához, a legtöbb tulajdonság tekintetében javításhoz hozzájárulhat.

4. II. osztályú besorolást kap az a mén, mely a fajta átlagát képviseli, minden kritériumnak megfelel, de használata a fajta, és a törzs szempontjából csak szerencsés párosítás esetén jelent előrehaladást

5. A mének fenti módon való osztályozását a Tenyésztési Bizottság és a tenyésztésvezető köteles elvégezni, melyet az elnökség jóváhagyása után lehet nyilvánosságra hozni. Az osztályozás évente felülbíráható, az egyes mének magasabb, indokolt esetben alacsonyabb kategóriába kerülhetnek. Különösen indokolt esetben a tenyésztési engedélyt az egyesület elnöksége alapos mérlegelés után megvonhatja

5.4. Tenyészkanca-állomány minősítése

A tenyészkancákat az Egyesület Tenyésztési Bizottsága az alábbi szempontok szerint minősíti:

5.4.1. származás

5.4.2. küllem, különös tekintettel a típusra és lábszerkezetre (7 szempont alapján 1-10-ig pontozva, kiegészítve leíró küllemi bírálattal)

5.4.3. mozgás, sajátteljesítmény, versenyeredmények

5.4.4. ivadékok – kiváló törzskanca (legalább két csikó elbírálásával)

5.5 Ezen szempontok értékelése után az alábbi kategóriába sorolják a kancákat

- Kiváló törzskanca (Elit o.) (legalább két elbírálható ivadék után)
- Tenyésztésre javasolt törzskanca (I. o.)
- Tenyésztésre alkalmas kanca (I/II. o.)
- Tenyésztésre nem javasolt kanca

VI. rész

Támogatások

Az arab fajták támogatásáról a 38/2010. (IV.15.) FVM rendelet rendelkezik. Ezek változását a Magyar Közlönyben kísérhetik figyelemmel.

VII. rész

Felelős állattartás

Az Egyesület feladatának tekinti a jellegtelenség, a hagyományvesztés, a középszerűség megszüntetését a lótenyésztésben. A Magyarországon fellelhető arab vérségű lóállomány részarányát tekintve nem jelentős, de genetikai értékét és a jövő lótenyésztési célkitűzéseit figyelembe véve fontos szerepet játszik. A világ lótenyésztő szervezetei, és lótenyésztői között az arab lovakkal foglalkozó szervezetek mindig élen jártak a tenyésztésszervezés, a regisztráció, a származás hitelessége, a lótenyésztés kultúrájának területén. Az Egyesület azon lesz, hogy a tagjai által tenyésztett lovak minősége, azok tartási, takarmányozási, mozgatási körülményei például szolgálhassanak minden lótenyésztő számára. Azon tag, aki ezen elv ellen vét, lovát nem a jó gazda gondosságával tartja, a Tenyésztési Szabályzatban foglaltakat nem tartja be, kizárja magát az Egyesület tagjai sorából.

VIII. rész

Regisztrációs díjak (ÁFA nélkül)

Tagi kedvezmény:

Export certificate kiállítása	10 000 Ft	50 %
<i>Import ló regisztrációja:</i>		
arab telivér	30 000 Ft	50 %
Shagya-arab	törölve	
arab	törölve	
anglo-arab	törölve	
Csikószám kiadás	10 000 Ft	100%
Tenyésztési engedély kiadása mének számára:	10 000 Ft	100%

IX. rész

Tagdíjak

Alapító tagok, rendes tagok, pártoló tagok részére	20.000.- Ft
KKV Nyilatkozatot tett alapító és rendes tagok részére	10.000.- Ft
Tiszteletbeli tagok számára:	tagdíjmentes

A kis- és középvállalkozók (KKV) csökkentett tagdíjának feltétele, hogy a **Honlapról letölthető nyomtatvány kitöltve a tagdíjbekérő levél postázásáig** Egyesület székhelyére postán beérkezzen.

A tenyésztési szabályzat érvényes: 1993. szeptember 1-től

Módosítva: 1995. április 22-én;
1996. március 31-én;
1996. október 26-án;
1999. december 4-én;
2002. május 25-én;
2005. január 1-én;
2006. március 4-én,
2008. november 29-én,
2012. október 06-án
2013. május 25-én

Dr. Hecker Walter
elnök